

וְיִוָּלְדוּ לָהֶם – וְיִוָּלְדוּ בֵּין הַיְשָׁרִדוֹת לְאַחֲרִיּוֹת

יוסי הטב

הפסוק הנראה לי החשוב ביותר בפרשתנו אומר "דרשני". פסוק זה טוען עיקרון חיוני, במובן השורשי של המילה. אותו עיקרון שבזכותו עם ישראל שרד את כל ניסיונות ההשמדה שהופעלו עליו ועוד מאיימים עליו.

כוונתי לפסוק י' בפרק י"א: "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שְׁם שָׁם בֶּן מֵאֵת שָׁנָה וְיִוָּלְדוּ אֶת אֲרַפְכָּשֶׁד שְׁנַתִּים אַחַר הַמַּבּוּל."

אמנם בפסוק א' פרק י"א נאמר: "וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת בְּנֵי נֹחַ שְׁם חָם וַיִּפֹּת וְיִוָּלְדוּ לָהֶם בָּנִים אַחַר הַמַּבּוּל."

כך מנוסחים הדברים לגבי כל אחד ואחד מהבנים וצאצאיהם.

אך יש לשים לב להבדל המשמעותי, הגורלי ממש, בין "וְיִוָּלְדוּ ל..." ובין "וְיִוָּלְדוּ".

כל הילדים נולדים להוריהם, אך לא כל ההורים מולידים את ילדיהם;

"וְיִוָּלְדוּ" - לא ממש בכוונה, כתופעה ביולוגית טבעית, לשימור הגזע, אלא בלי כוונה, בלי מטרה, לא כערך של קיום משפחה ועם, או בהתייחסות לפרט הנולד כישות נפרדת הקיימת בפני עצמה. היריעה הקצרה לא תספיק לנתח כל פסוק לחוד, להראות את ההבדלים בין חם ליפת ולשם וכל הגוונים ביניהם.

לעומת זה: וְיִוָּלְדוּ מתייחס למעשה רצוני המכוון למטרה.

תולדות שם מתועדים פעמיים בבראשית, י' כא'-לב'. ובפסוק שלנו י"א י'- שם עבר שינוי תודעתי.

הפסוק שלנו הוא היחיד ברשימה הזו בו צורפו שני הביטויים האלה: "להוליד" באופן רצוני, מתוכנן בניגוד למילה "להיוולד" והביטוי השני "לאחר המבול".

נתעכב רגע במבול כפי שחוו **אותו** נוסעי התיבה. נדמה בעיני רוחנו מה קרה שם. ניעזר בתמונות של השיטפונות בפקיסטן ובמזרח אירופה בהן צפינו לפני חודשיים ובמקומות רבים אחרים.

נחשולי מים אדירים דוחפים אנשים ומשפחות לנוס על גגות בתיים, לעלות למקומות גבוהים יותר בתקווה נואשת שעד שיגיעו לפסגה הגשמים יפסקו. לאנשי המבול זו הייתה תקוות שווא. ארבעים יום וארבעים לילה. המים עולים, חונקים, אנשים טובעים בהמוניהם, הגופות צפות, אימהות נסות ותינוקיהן בזרועותיהן עולות לגובה והמים עולים וגובהים, הן נחנקות והמים "והמים להם מימינם ומשמאלם, לפנייהם ואחריהם, מתחתם ועליהם".

יש צוהר לתיבה, ניתן לצפות במראות אלה בלי שום אפשרות להציל, ניתן אף לשמוע את הצרחות, את הבכי, את הכאב הנורא של האנושות כולה שנכחדת. זהו הומור שחור, סרקסטי לקרוא לפרשה זו "נח" בהיותה הפרשה האיומה ביותר שבתורה ובתנ"ך כולו, הכי פחות "נוחה".

המושג "שואה" שמור אך ורק לשואה של תש-תש"ה. ה'מבול' שמור רק ל**מבול** של פרשתנו, כי אפילו הקב"ה לא היה מוכן לחוות שוב אירוע כזה, גם אם האנושות תחזור על חטאיה. והיא חזרה עליהם, ועוד איך!

ההקבלה בין שני האירועים מתבקשת. רק הניצולים יודעים מה שקרה ועליהם להתמודד עם חוויותיהם. אפשר להשתגע מטראומה כזו ואכן נח הולך ומשתכר, חם 'מתחמם' ופונה ליצריות, יפת עושה היפוך, מול הכיעור הקיצוני המוחלט הוא חושב רק על יופי ('יפת אלהים ליפת'), הכחשה חולנית ומגינה.

ושם לא בכדי נקרא שם, הוא צריך לתת שם למציאות, לא "תתעלם" (וגם לא תיאלם). במשך שנתיים הוא אולי שקע במצב דוחק בטר חבלתי-P.T.S.D בלעז, והוא הקים ישיבה יחד עם בן נינו "עֵבֶר". ישיבה כדי לתת **דיבור**, שם לעולם, ללמוד

אותו, ללמוד למנוע אסונות במציאת דרכים, להימנע מהחמס, לנהוג את העולם בדרכי שלום. בעצם להכין את בואו של אברהם אבינו.

כמי שעסק במשמעות מתן שמות, בטוחני ששם דווקא לא סתם קרא לבנו "ארפכשד", חיפשתי אצל המפרשים במקראות גדולות, ולא מצאתי דבר על השם הזה. ספר תולדות השמות מספר לנו שהוא היה מלך ה"כשדים". "כשד" הן 3 האותיות האחרונות של שמו אך לא מצאתי משמעות לשם המוזר הזה- במקרה הזה, הגימטריה עשויה אולי לעזור. ויתכן שהדבר מרמז על היותו מאבי אבותיו של אברהם, הבא מאור כשדים.

המסר הוא החשוב וכאמור גורלי ומכונן לעם ישראל מאז היווסדו ועד ימות המשיח.

אסונות וניסיונות חיסול לא יוכלו לנו, אין 'פתרון סופי' לעם ישראל. אם שרדנו את נח, יש ביכולתנו לעבור את הכל ואכן, עמנו הוכיח חיוניות יוצאת דופן במשך כל הדורות. אך הסכנה המאיימת עלינו באמת היא סכנת הפירוד, 'הפלגה' - האיום מבפנים. זו דרשה אחרת אך מקורה באותה פרשה ממש, ואולי לא בכדי נכתבו הדברים באותה פרשה; יש אסונות משמיים ויש איומים הנובעים ממעשי בני אדם. ואלי זהו המסר לכולנו: לדבוק בגישתם של שם וארפכשד, להתגבר על הקשיים, להתחבר, להאמין בעתיד ולהביא ילדים לעם ישראל ולעולם, כי יש עוד הרבה מה לעשות כדי לתקן עולם במלכות שדי.

ד"ר יוסי הטב הוא רופא פסיכיאטר ופסיכואנליטיקאי.